

Beëindig de oorlog in Oekraïne zo snel mogelijk

Posted on 23 maart 2022 by Wim Groot

De oorlog in Oekraïne duurt inmiddels al een maand en heeft een patstelling bereikt. Doordat de Russen weinig vooruitgang meer boeken, worden ze meedogenlozer en vallen er steeds meer burgerslachtoffers.

In Marioepol zijn ze verzeild geraakt in straatgevechten waarbij veel doden en gewonden vallen. In Kharkiv, Mykolajev en Kiev staan de Russen aan de rand van de stad maar zijn ze nog niet binnengetrokken. De oorlog is een uitputtingsslag geworden waarbij het de vraag is wie van beide het eerst breekt.

Poetin is ondertussen op zoek naar zondebokken voor het falen van de invasie. Kopstukken uit de geheime dienst, de FSB, worden gezuiverd en onder huisarrest geplaatst. De FSB schijnt Poetin vooral te hebben verteld wat hij graag wil horen. Op de Russische televisie wordt gedaan alsof er niets aan de hand is en de 'speciale militaire operatie' normaal en volgens plan verloopt.

Toch, als Poetin af en toe naar CNN of de BBC kijkt, zal hij tot de conclusie moeten komen dat de oorlog niet meer te winnen is. Of hij zou de Twitterberichten van

Arnold Schwarzenegger moeten lezen. De acteur heeft zich op Twitter en YouTube duidelijk uitgelaten tegen de oorlog. Schwarzenegger is zeer populair in Rusland en een van de weinigen die door Poetin worden gevolgd op Twitter.

Humanitaire crisis

Als gevolg van de Russische bombardementen en de hevige straatgevechten wordt de humanitaire crisis steeds groter. Volgens de vluchtelingenorganisatie van de Verenigde Naties, de UNHCR, zijn al meer dan tien miljoen Oekraïners – een kwart van de bevolking – op de vlucht geslagen. In de belegerde steden raken voedsel en schoon drinkwater op en zitten mensen in de kou. De medische zorg stort in en er dreigt een tekort aan geneesmiddelen.

Het gevaar van verspreiding van infectieziekten dreigt. HIV en tuberculose zijn in Oekraïne relatief wijd verspreid, vooral onder kwetsbare groepen zoals homoseksuelen, de Roma-bevolking en prostituees. Groepen die – op zijn zachtst gezegd – onder Russische bezetting op weinig sympathie kunnen rekenen. Ook onder gevangenen komen HIV en tuberculose betrekkelijk veel voor.

Vorige week besloot de Oekraïense regering om een deel van de gevangenen vrij te laten om te vechten in het leger. Hiermee neemt ook het risico op verspreiding van tuberculose toe. Vooral zorgelijk is dat varianten van tuberculose die resistent zijn tegen antibiotica in Oekraïne veel voorkomen.

Onderhandelingen

De oorlog moet zo snel mogelijk beëindigd worden. Het probleem is dat Poetin bij tegenslag reageert met verdere escalatie. Dat dreigt nu ook. Hoe dat weten we niet. Het kan zijn dat als het Russische leger nog meer verliezen lijdt, Poetin chemische, biologische of zelfs nucleaire wapens zal inzetten om Kiev te veroveren en de Oekraïense regering op de knieën te dwingen. Het kan zijn dat hij de VS en Europa probeert te raken, bijvoorbeeld door cyberaanvallen op westerse banken of elektriciteitscentrales, om zo het Westen ertoe te bewegen geen wapens meer aan Oekraïne te leveren.

De enige uitweg uit de oorlog zijn onderhandelingen over een vredesakkoord. De Oekraïense president Volodymyr Zelensky roept vrijwel dagelijks op tot

onderhandelingen tussen hem en Poetin. Poetin zal pas bereid zijn tot serieuze onderhandelingen zodra zijn leger gebroken is en niet meer in staat het offensief voort te zetten.

Poetin leek het meest op tv-held

Zelensky was, zoals bekend, voordat hij president werd acteur in een televisieserie over een leraar die president wordt. De Amerikaanse historicus Timothy Snyder schrijft in zijn boek *De weg naar onvrijheid* dat eind jaren negentig Vladimir Poetin door de toenmalige Russische president Boris Jeltsin als premier en later als president naar voren werd geschoven omdat hij het meest leek op een held uit een Sovjet-televisieserie *Zeventien momenten uit de lente*. Uit een groot opinieonderzoek was namelijk gebleken dat de held uit deze serie, Max Stierlitz de favoriete held van de Russische bevolking was. En Poetin was binnen de entourage van Jeltsin degene die het meest leek op deze tv-held.

Buiten een binding met de amusementsindustrie hebben beide presidenten weinig met elkaar gemeen. Zelensky is door eerlijke verkiezingen aan de macht gekomen, Poetin door grootschalige fraude. Poetin is een kleptocraat en oorlogsmisdadiger, Zelensky wordt terecht voorgedragen voor de Nobelprijs voor de Vrede. De videoboodschappen van Zelensky zijn een bron van hoop voor de Oekraïners, in Rusland worden mensen gedwongen naar het stadion te gaan om een speech van Poetin aan te horen. Toch zullen ze met elkaar moeten onderhandelen. Poetin om een verder militair debacle te voorkomen, Zelensky om verder bloedvergieten en verwoesting van Oekraïne te voorkomen.

Rusland slikt wat in en Oekraïne zwakt wat af

Rusland heeft zijn eisen inmiddels al iets afgezwakt. Oorspronkelijk eiste Poetin 'denazificatie' van Oekraïne en het vervangen van de democratisch gekozen regering van Volodymyr Zelensky door een stroman van Poetin. Naar verluidt stond voormalig president Viktor Janoekovitsj al in Wit-Rusland klaar om de boel over te nemen. Rusland eiste ook demilitarisatie van Oekraïne.

Verder zou de annexatie van de Krim en de volksrepublieken Loegansk en Donetsk door Oekraïne geaccepteerd moeten worden. De eerste twee eisen heeft Poetin al ingeslikt.

Oekraïne heeft ook al iets toegegeven. De wens om lid te worden van de NAVO, die in de Oekraïense grondwet is verankerd, is feitelijk losgelaten. Oekraïne accepteert een neutrale status, maar eist wel veiligheidsgaranties van Rusland en het Westen. Het opgeven van de Krim en delen van de Donbas is voor Oekraïne echter onacceptabel.

Maak Oekraïne lid van de EU

Poetin moet zijn gezicht redden. De snelle overwinning en bezetting van Oekraïne die Poetin wilde, zitten er niet in. Hij moet het Russische volk kunnen vertellen dat de speciale militaire operatie is geslaagd en dat het Russisch sprekende deel van de bevolking is gered. Gezichtsverlies maakt Poetin waarschijnlijk alleen maar een groter gevaar voor Oekraïne en het Westen. Om dat te voorkomen zal het nodig zijn de Krim en misschien delen van de Donbas aan Rusland te geven.

Aan de andere kant moet Oekraïne een perspectief hebben. Zelensky heeft al aangegeven dat zijn land keiharde veiligheidsgaranties wil hebben, bijvoorbeeld van de permanente leden van de Veiligheidsraad van de VN. Een direct lidmaatschap van de EU zou Oekraïne daarnaast enigszins kunnen verzoenen met het verlies van gebiedsdelen in het oosten van Oekraïne.

Vluchtelingen keren eerder terug

Het is onvermijdelijk dat Europa en de VS een rol spelen bij een vredesakkoord tussen Oekraïne en Rusland. Nederland blokkeerde twee weken geleden tijdens de EU-top in Versailles een direct lidmaatschap van Oekraïne. Deze historische fout zou Nederland kunnen goedmaken door aan te geven dat versneld lidmaatschap van de EU voor Oekraïne onderdeel zou kunnen zijn van een vredesakkoord.

Lidmaatschap van de EU zou Oekraïne garanties geven dat de EU zich zal blijven inzetten voor de wederopbouw van de infrastructuur en de economie en voor een stabiele en democratische rechtsstaat. De EU heeft hierbij ook belang. Voor EU zou het voordeel zijn dat het een oplossing biedt voor het vluchtelingenprobleem. Vluchtelingen zullen eerder bereid zijn terug te keren naar Oekraïne als het land lid is van de EU.

Geopolitiek moet de EU voorkomen dat Oekraïne na de oorlog genoodzaakt is hulp

van China te aanvaarden bij de wederopbouw en zo in de Chinese invloedssfeer terecht komt, zoals op kleinere schaal al gebeurt met de landen op de Balkan.

Westerse garanties

Een lidmaatschap van de EU als onderdeel van een vredesakkoord lijkt realistisch. Poetin heeft wel geëist dat Oekraïne geen lid van de NAVO mag worden, maar niet dat het geen lid van de EU mag worden. Finland, Zweden en Oostenrijk zijn ook neutraal en lid van de EU.

Het Westen is een deel van de oplossing van de oorlog. Westerse garanties kunnen het sluiten van een vredesakkoord tussen Oekraïne en Rusland vergemakkelijken. Een vredesakkoord lost het conflict tussen het Westen en Rusland evenwel niet op. Het Westen zal na de oorlog nauw betrokken blijven bij de toekomst van Oekraïne. En het blijft de vraag of de wereld ooit veilig zal zijn zolang Poetin in het Kremlin zit.

*Hoogleraar economie **Wim Groot** schrijft ook regelmatig over de (gevolgen van de) Russische invasie in Oekraïne. Andere artikelen van zijn hand vindt u [HIER](#). Steunt u de onafhankelijke berichtgeving door Wynia's Week? Doneren kan [HIER](#). Hartelijk dank!*